

Psí dárci krve: Tlapky, které zachraňují životy

Úrazy, operace, nemoci nebo otravy – to všechno jsou situace, kdy může rychle darovaná krev rozhodnout o životě či smrti. Právě proto existují krevní programy a „psí dárci“, kteří pomáhají zachraňovat své chlupaté parťáky.

O tom, jak vlastně funguje dárcovství krve u psů, kdo se může stát dárcem a proč je důležité o tom mluvit, jsme si popovídali s MVDr. Radkou Vrublovskou z veterinární kliniky VETCENTRUM Duchek v pražských Stodůčkách. Radka Vrublovská je na této klinice veterinární lékařkou a stará se o odběry krve od zvířecích dárců a o krevní banku, jejíž provoz spustila tato klinika již v roce 2009.

Paní doktorko, co to vlastně je „krevní banka“? Jak se uchovává odebraná krev?

Krevní banka je místo, kde se uchovávají a zpracovávají transfuzní přípravky od dobrovolných dárců, které jsou následně použity pro podání transfuze krve nemocným pacientům.

Krev odebíráme do uzavřených vaků s protisrážecím činidlem. Po odběru získáme tzv. plnou krev, kterou můžeme uchovávat buď tak, jak je, anebo dochází k dalšímu zpracování na erytrocytární masu (koncentrát červených krvinek) a na krevní plasmu. Plnou krev a koncentrát červených krvinek uchováváme v lednici, krevní plasmu v mrazáku. Každý transfuzní přípravek je označen štítkem, kde jsou uvedeny základní informace, jako jsou druh přípravku, množství, expirace a unikátní identifikační číslo.

Proč se u psů odebírá krev?

Stejně jako u lidí, i u psů (a koček) se stává, že je potřeba v rámci léčby podat transfuzi krve. Mezi nejčastější indikace pro podání transfuze patří akutní krvácení (např. po úrazu), imunitně zprostředkovaná nebo infekční onemocnění, kdy dochází k rozkladu červených krvinek, nebo poruchy srážení krve.

Krev může zachránit život – a to nejen lidem, ale i psům. Každý den se na veterinárních klinikách řeší případy, kdy je potřeba urgentní transfúze.

MVDr. Radka Vrublovská
VETCENTRUM Duchek s.r.o.

Kteří psi mohou darovat krev? Jsou nějaká omezení?

Ideální psí dárci by měli být zcela zdraví, větší pes (nejméně 25 kg, ideálně nad 30 kg) ve věku 1-8 let, který sám nikdy transfuzi nedostal. Měl by být pravidelně očkován i odčervěn. Fenka by v době odběru neměla hárat a neměla by být po štěňatech. Zároveň by měl být psí dárci dobře ovladatelný. Aby byl odběr co nejméně stresující, je dobré, když je pes spíše klidnější povahy a dobře zvládá manipulaci i od cizích lidí.

Jaké jsou krevní skupiny u psů a proč jsou důležité?

Krevních skupin u psů je mnoho a stále se objevují nové. Nejvýznamnější je systém DEA (Dog Erythrocyte Antigen), který zahrnuje skupiny DEA 1, 3, 4, 5, 6, 7 a 8.

Pro nás je nejdůležitější skupina DEA 1.1, která způsobuje nejzávažnější posttransfuzní reakce, proto ji před každou transfuzí testujeme. Pes, který je DEA 1.1 negativní, je tzv. univerzální dárci a může darovat krev DEA 1.1 pozitivním i negativním. Naopak DEA 1.1 pozitivní pes je tzv. univerzální příjemce, takže sám může dostat pozitivní i negativní krev, ale měl by darovat jen dalším pozitivním. Před každou transfuzí by se měla udělat i zkouška kompatibility - tzv. křížová zkouška. Mimo jiné právě proto, že krevních skupin je u psů více, ale

Odběr krve ze žíly na krku (vena jugularis) do krevního vaku

testujeme pouze jednu. Při křížové zkoušce se smíchají vzorky krve dárce a příjemce a zjišťuje se, zda dojde k reakci. Pokud k reakci nedojde, můžeme transfuzi podat.

Jak dlouho lze uchovávat psí krev?

Všechny transfuzní přípravky mají pouze omezenou trvanlivost. Nejdéle můžeme skladovat zmraženou krevní plasmu.

Délka skladování se odvíjí od konkrétního transfuzního přípravku, ale záleží i na použitém protisrážecím činidle. Obecně plnou krev můžeme uchovávat až 4 týdny, erytrocyární masu až 6 týdnů a krevní plasmu až několik let.

Jak probíhá odběr krve u psa? Jak dlouho trvá samotný odběr?

Po příchodu dárce vždy začínáme krátkým rozhovorem, kdy se majitele ptáme na základní údaje ohledně zdraví pejska. Následuje klinické vyšetření, odběr krve, abychom vyšetřili základní hematolo-

gické a biochemické parametry a otestovali krevní skupinu. Když je vše v pořádku, můžeme přistoupit k samotnému odběru.

Odběr v ideálním případě probíhá v leže na boku z žíly na krku. Psa položíme, oholíme si malé místo na krku, dezinfikujeme a provedeme vpich. Když pejsek spolupracuje, tak je odběr většinou hotov do několika minut. Cílem je odebrat cca 400-450 ml krve. Alternativně je možné provést odběr i v sedě, pokud pes vydrží sedět v klidu s nataženým krkem.

K odběru krve se dají použít i žíly na hrudních končetinách, ale z krku je odběr výrazně rychlejší, než z končetiny a je menší riziko vysrážení krve během odběru. Psy na odběry neuspáváme ani nesesedujeme a po celou dobu je přítomen i majitel.

Musí být pes na odběr nějak speciálně připraven?

Před odběrem by měl být pes dobře hydratovaný, jinak žádná cílená příprava nutná není. Není ani

tolik nutné, aby byl pes perfektně vycvičený, ale je dobré, když je to pohodář, kterému nevádí manipulace od cizích lidí.

Doporučuji, aby si majitelé dárců promysleli i to, jaké mají plány ve dnech až týdnech po odběru, protože pes by měl mít aspoň 24 hodin po odběru klidový režim a bývá nutné oholit malou plochu na krku a na přední nebo zadní končetině, což může být někdy problém např. před výstavou.

**Aby tady s námi
byli co nejdéle...**

Vetcentrum Duchek

Jak často může pes darovat krev?

Mezi každým odběrem by měl mít pes pauzu aspoň 3 měsíce, což znamená, že darovat krev může teoreticky až 4x za rok.

Jsou s odběrem spojena nějaká rizika?

Rizika se snažíme minimalizovat právě výběrem vhodného dárce a vyšetřením před odběrem. Mezi potencionální komplikace patří vznik hematomu (modřiny) v místě odběru, přechodná únava a stres spojený s odběrem.

Komu darovaná krev pomáhá?

Krev z naší krevní banky nejčastěji pomáhá vážně nemocným pacientům, kteří jsou hospitalizováni u nás v nemocnici, ale občas se na nás s akutní potřebou krve nebo plasmy obrací i další kliniky v Praze a okolí.

Kde mohu najít krevní banku pro psy?

Pokud vím, tak momentálně jediná fungující krevní banka pro psy v ČR je u nás na Vetcentru. Kromě nás mají některé větší kliniky vlastní registry zvířecích dárců, které mohou kontaktovat v případě, že potřebují akutně podat transfuzi svému pacientovi.

Jak mohu zaregistrovat svého psa jako dárce?

Větší veterinární kliniky a nemocnice často mají přímo na svých webových stránkách formuláře pro registraci dárce krve.

Pokud se zaregistrujete jako dobrovolný dárce k nám na Vetcentrum, zapíšeme si vaše zvíře do registru a budeme vás kontaktovat ve chvíli, kdy budeme shánět dárce na pravidelný odběrový den nebo v případě akutní potřeby.

Dále je možné se zaregistrovat do celorepublikového registru „Červená tlapka“. To je registr, který je volně přístupný, a v případě akutní potřeby vás budou kontaktovat přímo veterináři nebo majitelé zvířat, která akutně potřebují transfuzi krve.

Má pes po odběru nějaké výhody nebo benefity?

Toto má každé pracoviště nastaveno jinak. U nás na Vetcentru je to preventivní klinické vyšetření, vyšetření krve a zjištění krevní skupiny v den odběru zdarma a zároveň dárce dostane odznak psího dárce krve a malý dárek dle vlastního výběru.

Poděkování na závěr

Dárcovství krve u psů je téma, které si zaslouží víc pozornosti. Není to jen o medicíně – je to o solidaritě, o pomoci mezi zvířaty a o lidech, kteří neváhají nabídnout pomocnou ruku a tlapku svého pejska, když je to nejvíc potřeba.

Velké poděkování patří všem majitelům psích dárců, kteří se rozhodli zapojit a umožnit svým psům zachraňovat životy ostatních. Váš přístup je obdivuhodný a dává naději těm, kteří ji v danou chvíli opravdu potřebují.

Zároveň děkujeme paní doktorce Vrublovské za její čas, zkušenosti a ochotu podělit se o cenné informace z praxe a celé klinice VETCENTRUM Duchek za možnost otevřít toto téma. Díky takovým klinikám a lidem se může péče o zvířata posouvat kupředu – s respektem, odborností a lidskostí.

- MVDr. Radka Vrublovská, Jana Moravcová, Nikola Straková

Odběr krve ze žíly na krku (vena jugularis) do krevního vaku